

Van: Jongerius A. <ajajon43@gmail.com>

Verzonden: woensdag 3 juni 2020 13:47

Aan: vvd@jeroenboer.com; Griffiebureau <griffiebureau@haarlem.nl>; Elise van der Mede <mevdmade@haarlem.nl>

Onderwerp: Vervangingsplan Populieren langs de Heussensstraat te Haarlem

Aan de voorzitter en leden van de Commissie Beheer van de gemeente Haarlem

Op 15 mei 2020 hebt u van ons een mail ontvangen waarin we aankondigen u een plan te zullen voorleggen ter vervanging van de populieren langs de Heussensstraat.

Dat plan hebben we nu in de vorm van een notitie t.b.v. uw commissie gereed. We hebben het breed verspreid onder de bewoners van de straat, hebben reacties op het concept verwerkt en kunnen het nu dus voorleggen. Zie het attachment onderaan deze mail.

Wij zijn al een aantal jaren in gesprek met de gemeente over de vervanging van deze bomen, er werd overleg gevoerd met de gemeente over een gefaseerde vervanging op basis van het rapport van Prohold (uit 2018) over de kwaliteit van de populieren. Dat overleg werd doorkruist door de discussie in uw commissie op 12 december 2019 over voorstellen m.b.t. bomen in Schalkwijk.

Die discussie bracht de wethouder ertoe het overleg met ons te beëindigen. De wethouder zag geen ruimte om tot een andere uitleg te komen dan: bomen worden pas gekapt / vervangen als door deskundigen per boom is vastgesteld dat deze niet meer onderhouden kan worden en te gevaarlijk is. Ook de door ons aangedragen andere argumenten en overwegingen die zouden kunnen leiden tot een maatwerk-aanpak werden door hem afgewezen, er is maar één criterium voor vervangen/kappen.

Wij kunnen ons niet voorstellen dat de discussie in uw commissie ertoe moet leiden dat er slechts 1 criterium is om tot vervanging van bomen over te gaan en dat er geen omstandigheden en argumenten zijn die maatwerk-beslissingen mogelijk maken.

Daarom hebben wij met ondersteuning van de Haarlemse Bomenwachters alle relevante feiten en overwegingen etc. op een rij gezet en geformuleerd in een vervangingsvoorstel voor de populieren langs onze straat.

Wij bieden het vervangingsplan aan t.b.v. uw vergadering van 11 juni a.s. als „niet geagendeerd inspreekpunt”. En omdat ons overleg met de gemeente is vastgelopen op de interpretatie van een discussie in uw commissie verzoeken we u onze notitie te agenderen voor de vergadering van 3 september opdat een inhoudelijke bespreking door u mogelijk is.

met vriendelijke groet,

Ton Jongerius en Gijs Brink

Vervangingsplan populieren Heussensstraat Haarlem

Dit vervangingsplan is opgesteld door bewoners met hulp en ondersteuning van de Haarlemse Bomenwachters.

Het wordt ter bespreking en besluitvorming aangeboden aan de Raad van de Gemeente Haarlem via de Commissie Beheer.

Inleiding

De populieren aan de Heussensstraat worden gevaarlijk en ontnemen de molen van de Schoterveenpolder wind. **De populieren zijn zo'n 40 jaar oud en van een soort die niet geschikt is voor een stedelijke omgeving i.v.m. takbreuk e.d.** Wij, de bewoners, vragen sinds september 2015 om actie, omdat we ons niet meer veilig voelen in onze straat.

Ons verzoek is: **Vervang de populieren vanwege de risico's en het gevaar voor personen en goederen door bomen, die minder hoog zijn, en voldoe aan de eisen van de molenbiotoop.**

Wij willen nu een vervangingsplan alleen voor de populieren aan de Heussensstraat, zoals in deze notitie nader toegelicht.

Het standpunt van de gemeente (sinds de vergadering van de Cie Beheer van 12 december 2019) is per boom bepalen of vervanging noodzakelijk is, beschreven in de brief van de gemeente met kenmerk 2020/204686 d.d. 6 maart 2020.

Ons voorstel is: nu de helft vervangen (de populieren op de rechte stukken van de Heussensstraat) en over uiterlijk 3 jaar de andere helft (de populieren op het half rond rondom de vijver).

Samen met de Haarlemse Bomenwacht hebben we het gemeentelijk beleid bekeken in relatie tot ons voorstel en hieronder opgesomd.

Gemeentelijk beleid

Structuurvisie openbare ruimte 2017 SOR (algemeen)

- in stedelijk groen, behoud / versterken
- naast ecologisch waardevol gebied / kweektuinen
- ecologische route / waarde versterken
- kans voor verbreden watergang

Nota Ruimtelijke Kwaliteit 2012 NRK (algemeen)

- beschermende regie in beschermd stadsgezicht Haarlem

Bomenbeleidsplan 2009-2019

- geen onderdeel van wijk- of hoofdgroenstructuur

Beleidsplan Haarlemse Molennota 2007

- molenbiotoop en windvang is essentieel

Bestemmingsplan

- vrijwaringszone- molenbiotoop voor bebouwing aangegeven

Bomenbeleidsplan 2009-2019

Tekst : Molenbiotoop

Het college van B en W heeft aan de Raad toegezegd dat meer aandacht gegeven zou worden aan de Haarlemse Molens. Vanaf 1986 heeft de Stichting Molens Zuid-Kennemerland een overeenkomst gesloten met de gemeente voor het beheer van de molen de Eenhoorn. Voor de overige molens is in deze tijd tussen S.M.Z.K. en de afdeling Monumentzorg van de gemeente Haarlem intensief overleg gepleegd over het gewenste beleid voor de molens. Dit heeft geresulteerd in de molennota van 1988.

Momenteel wordt deze nota geactualiseerd "Haarlemse Molennota 2007".

De gemeente heeft de volgende 5 molens in eigendom :

- De Adriaan aan de Papentorenvest no. 1 A.
- De Stoop aan de Heussenstraat.
- De Hommel aan de Hommeldijk (Molenplas).
- De Vijfhuizen Vijfhuizen 9, aan de Ringvaart.
- De Eenhoorn aan de Zuid Schalkwijkerweg 6f.

Bij het boombeheer is de molenbiotoop van belang. De molenbiotoop heeft betrekking op de omgeving van de molen, voor zover die van invloed is op het functioneren van de molen als maalwerktuig en als monument. De omgeving van de molen wordt ook wel aangeduid als molenbiotoop omdat een molen gezien moet worden als een werkend "levend" monument. Vrije windvang is één van de belangrijkste voorwaarden voor een goed functionerende molen.

Bomen en boomgroepen kunnen een extra nadeel veroorzaken voor de windvang. Daarom is er een molenbiotoopinventarisatie gemaakt die ondersteunend kan zijn bij het maken van plannen in de omgeving van windmolens en bij het beheer en onderhoud van de omgeving van de molens. Deze molenbiotopen zijn ook vastgelegd in de bestemmingsplannen.

Beleidsplan Haarlemse Molennota

2019/709712 Tekst: In het molenbeleid zijn de begrippen molenbiotoop en windvang essentieel. Met de molenbiotoop wordt de levensruimte gedefinieerd die nodig is om vrije windvang en het zicht op de molens veilig te kunnen stellen. Er bestaan een rode en een groene biotoop. De groene biotoop betreft oprukkend struikgewas, bomen en dergelijke, terwijl de rode biotoop duidt op voortschrijdende omringende bebouwing. De molenbiotoop kan juridisch geregeld worden door een molenbeschermingszone op te nemen in een bestemmingsplan (zie als voorbeeld de paragraaf Molenbiotoop op blz. 58 van het bestemmingsplan Europawijk, 2018/069670). Windvang is een recht van de molen om wind te vangen. Zonder wind draait de molen uiteraard niet en gaat het functioneren van het werktuig verloren. Gebouwen, individuele bomen en boomgroepen veroorzaken turbulentie waardoor sterk wisselende krachten op de wieken uit worden geoefend. Dit is slecht voor de constructie, met name voor de draaiende delen. Dit resulteert weer in hogere onderhoudskosten. De windvang vraagt constante aandacht. Is bebouwing over het algemeen gebonden aan een bestemmingsplan, voor bomen en boomgroepen geldt dat doorgaans niet. Voor de belevingswaarde van de bewoners en bezoekers van Haarlem zijn de molens een karakteristiek element, ingepast in de landschappelijke en stedenbouwkundige omgeving. Hierbij zijn vooral de zichtlijnen van belang. Beide aspecten, windvang en zicht, vragen ruimte. In deze tijd van intensieve bebouwing is ruimte een schaars goed. Ook komt de belevingswaarde in het geding als de molen wordt ingesloten door bomen of gebouwen

Schoterveense molen Type wipmolen. Functie poldermolen met waterrad Bouwjaar rond 1650 Status: rijksmonument Locatie Schoterveenpolder 1
De molen bemaalde de Schoterveenpolder. Tijdens het beleg van Haarlem door de Spanjaarden in 1572 heeft hier waarschijnlijk al een molen gestaan. De molen werd in 1922 overgenomen door de gemeente Haarlem. Deze molen is aan drie kanten ingesloten door bebouwing en groen. Het is van belang dat de enige open zijde (Jan Haringstraat en Van Dortstraat) open blijft. Met het planten van bomen zal daar rekening mee gehouden moeten worden.

Conclusie molenbeleid

Er is niet aangegeven dat ten behoeve van windvang te hoge bomen dienen te worden vervangen. Echter, bij beheer en onderhoud van de bomen, waar (her)plant/vervanging onderdeel van uitmaakt, zal wel met de windvang rekening gehouden moeten worden.

Bestemmingsplan

Op het bestemmingsplan is de vrijwaringszone- molenbiotoop aangegeven.

Artikel 23 algemene aanduidingsregels

23.1 Vrijwaringszone - molenbiotoop

23.1.1 Bouwregels

In afwijking van het bepaalde bij de daar voorkomende bestemming(en) geldt ter plaatse van de aanduiding 'vrijwaringszone - molenbiotoop' dat niet hoger mag worden gebouwd dan:

a. binnen een afstand van 100 m van de molen: de bouwhoogte die gelijk is aan de hoogte van het onderste punt van de verticaal staande wiek van de molen;

b. buiten een afstand vanaf 100 m van de molen: de bouwhoogte genoemd onder a vermeerderd met 1/50 van de afstand tussen het bouwwerk en de molen.

Deze regels zijn niet van toepassing op bestaande bouwwerken.

Conclusie bestemmingsplan

Het gebied van de Schoterveenpolder is beschermd stadsgezicht. De bomen zijn inmiddels driemaal hoger dan de omliggende bouwhoogte. In het bestemmingsplan is niets vermeld over bomen in de molenbiotoop. Er zijn uitsluitend regels gesteld voor bebouwing in de ruimte rondom de molen in verband met de windvang.

Boomkwaliteit

Op 4 oktober 2018 heeft de DDO manager samen met bewoners en wethouder Snoek de populieren aan de Heussensstraat bekeken en besproken. In dit gesprek is toegezegd dat de bomen conform de methode 'Richtlijn takbreuk populier' worden beoordeeld. Deze beoordeling door adviesbureau Prohold heeft op 5 november 2018 plaatsgevonden. Het onderzoek heeft in 2018 de mate van kroonvervorming van de 20 bomen bepaald met als resultaat:

- Geen kroonvervorming, 4 exemplaren
- Beperkte kroonvervorming, 13 exemplaren
- Ernstige kroonvervorming, 3 exemplaren

Advies optie 1 van Prohold

Als de exemplaren met ernstige kroonvervorming (boom 3, 6 en 20) verwijderd worden, zullen de aangrenzende attentiebomen gesnoeid moeten worden. Daarvoor is het noodzakelijk om de kronen van de bomen 2, 4, 5 en 7 rondom fors in te nemen (tot 1/3 van de taklengte). Voor de daar weer aangrenzende bomen kan vervolgens lichte snoei (tot 7 cm tak Ø) aan beginnend uitzakkende takken noodzakelijk zijn.

Advies optie 2 van Prohold

Als de exemplaren met ernstige kroonvervorming gesnoeid worden is de impact op de aangrenzende bomen beperkt. Lichte snoei aan uitzakkende takken volstaat dan voor de aangrenzende bomen.

Omdat het aantal exemplaren met ernstige kroonvervorming momenteel nog beperkt blijft tot 3 en vanwege de huidige kwaliteit van de bomen, er zijn namelijk nog geen aantastingen in de bomen aangetroffen die van invloed zijn op de restlevensduur van de bomen, adviseert Prohold te kiezen voor optie 2.

Uitzakkende takken van de risicobomen onder in de kroon kunnen volledig worden verwijderd. Uitzakkende takken hoger in de kroon moeten worden ingenomen. In de foto's in bijlage 2 is voor enkele exemplaren aangegeven hoe die snoei uitgevoerd kan worden. De prognose is dat het proces van kroonvervorming, wat bij de meeste populieren op deze locatie gaande is, de komende jaren verder zal toenemen. Naar verwachting (van Prohold) zal de situatie, met aanvaardbaar onderhoud, nog maximaal een jaar of 10 vol te houden zijn.

Reactie gemeente op rapport Prohold (brief met kenmerk 2018/881523 d.d. 17 december 2018)

Het beleid van de gemeente Haarlem is om geen gezonde bomen te kappen. Naar aanleiding van het verzoek en het gesprek wat met de bewoners heeft plaatsgevonden, stelt de gemeente voor de 3 populieren met ernstige kroonvervorming te snoeien in het snoeiseizoen 2018/2019. De overige bomen worden in de aankomende 10 jaar gefaseerd vervangen. De fasering vindt plaats in overleg met Spaarnelanden. Dit vereist nauwkeurige afstemming, waarbij voorkomen moet worden dat bestaande bomen door kap van aangrenzende bomen ineens vol in de wind komen te staan. Zoals de wethouder tijdens het bezoek heeft aangegeven, bepaalt de gemeente in samenspraak met omwonenden welke soort bomen herplant gaan worden.

Naar aanleiding van de hierboven geciteerde toezegging zijn we tezamen met enkele buurtbewoners tweemaal met de gemeente over de nadere uitwerking in gesprek geweest. Op basis van deze gesprekken is in juni 2019 een nieuw bomenplan gemaakt, zie hiernaast. Het afgesproken, bijbehorende bestuurlijke voorstel is er nooit gekomen. De reden dat er geen voorstel is gekomen is de discussie in de commissie beheer over de bomen in Schalkwijk. De wethouder heeft in een gesprek met ons aangegeven dat de gemeente pas tot de vervanging van bomen overgaat als is vastgesteld dat ze te gevaarlijk zijn en niet meer te onderhouden zijn.

Voorstel bewoners

Na bijna 5 jaar is er geen uitzicht op vervanging. Met de nieuwe lijn van de gemeente hebben we grote moeite, omdat er geen integrale afweging heeft plaatsgevonden bij de keuze voor deze aanpak met alle argumenten, aspecten en factoren die aan de orde zijn bij het kiezen van een aanpak van de populierenproblematiek aan de Heussensstraat. De nu gekozen aanpak van de gemeente gaat voorbij aan wat wij als bewoners ervaren, aan het gegronde gevoel van onveiligheid, aan wat stormen aan overlast veroorzaken, aan de kosten van de nu gekozen aanpak, aan de gevolgen voor het beschermd stadsgezicht dat deze omgeving is, aan het Molen beleidsplan en aan de (indirecte) strijdigheid met het bestemmingsplan van de huidige situatie. Op verzoek van de gemeente hebben we al in een eerder stadium van de discussie nl in de maanden mei en juni 2016 een draagvlakonderzoek bij de buurtgenoten gehouden, waarbij men in overgrote meerderheid heeft aangegeven akkoord te zijn met vervanging van de huidige populieren „als er een goed alternatief is” dat laatste werd veelal met nadruk in het antwoord aangegeven.

Ons voorstel

- Onmiddellijke vervanging van de 11 populieren van 40 jaar oud op de rechte delen van de Heussensstraat. Deze ontnemen veel wind aan de molen en hebben de minste kwaliteit.
- Monitor en snoei jaarlijks de populieren in de halve cirkel en vervang deze over uiterlijk 3 jaar.
- Als een populier in de halve cirkel n.a.v. de monitoring eerder gekapt moet worden, vervang ze dan allemaal in een keer
- Behoud de 35- en 80-jarige essen en 60-jarige treurwilg.
- als extra compensatie: Plant 2x groepjes van 3 dezelfde lage bomen extra in het gazon van de cirkel.

Voordeel: er ontstaat windvang voor de molen en verjonging in de hele straat met ecologisch waardevolle bomen.

Kosten

De voorgestelde aanpak van de gemeente (boom voor boom beslissen) betekent hoge jaarlijkse kosten: jaarlijks monitoren van de 20 populieren, na elke harde wind / storm schoonmaken van de straat, onderhoudskosten om de populieren overeind te houden. Het om de 3 jaar snoeien is kostbaarder dan gewoon boomonderhoud (circa €100,- per boom per jaar duurder dan gewoon onderhoud).

Na de aanleg van nieuwe bomen zijn de extra kosten voor water geven en begeleidings-snoei 1-3jr + €100,- pj/boom.

Het boom onderhoud is in beide gevallen vrijwel het zelfde. Dit is exclusief straat schoonmaken.

Vervanging in 2 keer is aanzienlijk goedkoper dan telkens één boom. De groeiplaatsen kunnen in één werkgang voor alle bomen worden gemaakt. De aanleg kosten zijn afhankelijk van de te maken groeiplaats 2-3k€ per boom. Budget is te vinden in de SOR projecten die in 2019 niet zijn doorgegaan.

Conclusie

In de nu voorgenomen gemeentelijke aanpak wordt slechts naar één criterium gekeken. Er is dus geen sprake van een redelijke, weloverwogen en integrale afweging van alle ter zake doende aspecten en factoren, die aan de orde zijn als het gaat om veiligheid, de molen en het stadsgezicht rond de Heussensstraat. Het lijkt er zelfs op dat de gemeente het behoud tot het uiterste van erkend risicovolle bomen belangrijker vindt dan het welzijn en welbevinden van burgers. De recente zomerstormen hebben de risico's waarmee rekening gehouden moet worden weer aangetoond en leiden nog steeds tot een sterk gevoel van onveiligheid bij de bewoners.

De gemeente Den Haag, die de nieuwe beoordelingsmethode voor populieren heeft helpen ontwikkelen, neemt geen risico van takbreuk, zie <https://www.bomenwacht.nl/actueel/populier-een-boom-apart>.

In Den Haag waren ze heel duidelijk: is de kroon niet meer compleet door al uitgebroken takken, of is zichtbaar dat er takken uitzakken? Met andere woorden: zijn de specifieke opnamekenmerken, die wijzen op breukgevaar van gesteltakken, waardoor de veiligheid van de populier ter discussie wordt gesteld, aangevinkt? Dan belandt de populier op de kaplijst. Een duidelijk procesafpraak die ook standhield bij verschillende rechtszaken. Want het vervangen op zich, en de daarmee gemoeide kosten, zijn vaak niet het probleem, vooral de weerstand vanuit burgers maakt het lastig. Het proces is met de jaren verrijft. En de gemeente is er erg tevreden over.

Wij vragen de Commissie Beheer zich een oordeel te vormen over onze voorstellen en overwegingen in relatie tot het huidige standpunt van de Wethouder. Wij kunnen ons niet voorstellen dat de discussie in uw Commissie van 12 december 2019 over het bomenbeleid als uitkomst heeft dat er geen maatwerk mogelijk is en dat er slechts één criterium geldt bij het beoordelen van voorstellen tot vervanging van huidige bomen.

Wij nodigen uw Commissie uit om het College te verzoeken ons vervangingsvoorstel te gaan realiseren.

Haarlem,

mei 2020

Bijlage :

Wensbeeld / Uitgangspunten voor Heussensstraat en Schoterveenpolder:

Vergroten ecologische waarde en routing groeninvulling

- Toepassen van meer groen en bomen
- Type boom passend bij polderlandschap van Schoterveenpolder (= max15m bv spaanse aak en andere esdoorn soorten/ berk soort/krentenboompje soort/ valse chritsusdoorn soort/goudenregen soort/meelbes soort/ lijsterbeslinde soort)

Behoud en verbeteren structuur historisch groenplan passend bij beschermd stadsgezicht

- Behoud openheid en zicht op polder vanuit Heussensstraat
- Behoud van de huidige niet-populieren
- Planten extra bomen in grasveld conform oorspronkelijke ontwerp
- Te planten bomen van klein formaat (6 – 9 m hoog)
- Boomsoort met hoge sierwaarde (sierkers oid) diverse soorten
- Aanbrengen sierplantvakken in 'knikpunten' van straat conform oorspronkelijk ontwerp
- Beplantingshoogte max ca. 1m hoog ivm sociale veiligheid en zicht op polder

Eenduidige hoofdstructuur straatbomen Heussensstraat 1 t/m 114 versterken

- In het kader van diversiteit diverse soorten gespiegeld geplant
- Boomsoort passend bij polderlandschap van Schoterveenpolder
- Bomen planten op gelijkmatige afstand conform oorspronkelijk ontwerp
- Type bestand tegen takbreuk of andere hinder
- Nieuw te planten bomen hebben een volwassen maat (stamomtrek 20-25cm, slaat goed aan)
- Bomen in gras

<Heussensstraat 1947 (bron N-H archief)

Heussensstraat ca. 1980 (bron N-H archief) >

<Heussensstraat 1976 (bron N-H archief)

